

EVA PETRIČ in ZDENKA ŽIDO
V odsevu svetlobe

ZKŠT Žalec • SAVINOV LIKOVNI SALON ŽALEC
18. 11. – 31. 12. 2021

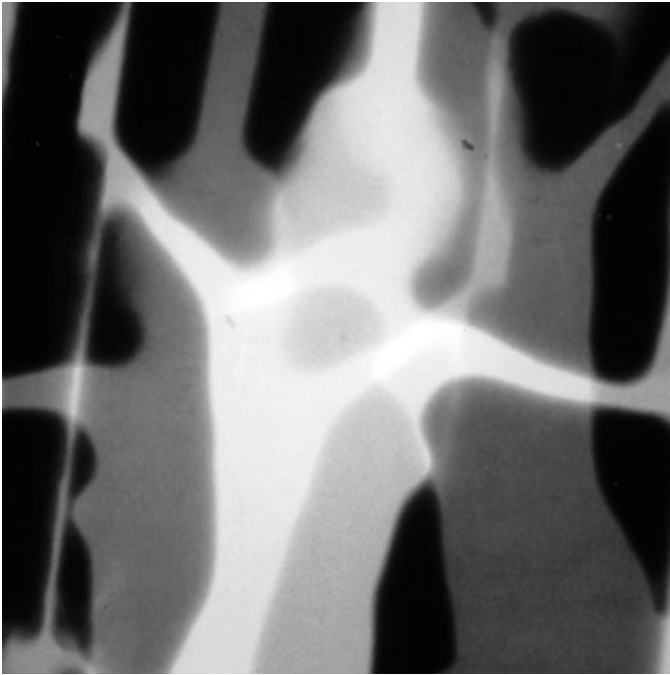
V odsevu svetlobe

Med deli Eve Petrič in Zdenke Žido se izrisuje povezovalna linija, in sicer reduciran likovni jezik, ki gradi kompozicije na podlagi osnovnih likovnih elementov črte in ploskve, ter plastenje ploskev, ki ustvarjajo prostorska razmerja po principu kontrastov. Ti se na fotografijah Eve Petrič zvrstijo znotraj razpona sivega klina, na slikah Zdenke Žido pa v reducirani barvni kombinaciji zelene podslikave in stopnjevanih nanosov v beli. Za aktualno razstavo v sklopu programa *Misel, vrojena v času, liniji in teksturi* sta izbrali dela, ki so tako v formi kot vsebini uglašena na določeno temo. Petričeva sledi pojmu črte kot sinonimu evolucije, prispodobe življenja, ki ima svoj začetek in konec, se prekinja in zalamlja, kar ponazarja odstopanja, ki so lahko tudi znak nadaljnega evolutijskega razvoja. Židova pa se ukvarja z vprašanjem črte kot osnovnega likovnega elementa, izčiščenega v minimalističnem likovnem jeziku, črte, ki v povezavi z drugo črto oblikuje ploskev, črte, postavljene v prostor, in črte, ki ustvarja prostor.

Glavnino del Eve Petrič na aktualni razstavi predstavljajo fotografije iz serije *Siva snov – jezik senc* (*Gr@y Matter – Language of Shadows*) iz let 2008–2020. Fotografije so analogne in ročno obdelane v temnici, pozitiv pa je natisnjen na pleksi steklo in aludubond. Umetnica je fotografije razpostavila v linijo, ki teče po razstavnem prostoru in simbolizira evolucijo ter življenje. Avtorica opozarja, da evolucija ni zgolj premočrtna, usmerjena v popolno in uniformirano, ampak jo zaznamujejo tudi odstopanja in napake. Teh ne pojmuje kot zastoja ali stranpoti evolucije, temveč kot del nje, kot modifikacije, ki so gibalo njenega razvoja. Odstopanja so naznačena z odmiki od osnovne linije postavitve del in z uporabo materialov, ki se razlikujejo od tistih v nosilni liniji postavitve.

Avtorica je za vsebinsko izhodišče vzela periodični sistem elementov in kemijske elemente zamenjala s čustvi ter njihovimi kompleksnimi interakcijami z drugimi čustvi in čustvenimi stanji. Vsak posameznik je del evolucije, kompleksen organizem, katerega pomemben del ni samo telo, ampak tudi njegov čustveni svet, ki vpliva na telo in njegovo odzivanje. Osnovna čustva so ključna za naše preživetje, a kot pravi Petričeva, smo jih potisnili na obrobje, v svet senc. Umetnica je potegnila vzporednico med čustvi in sencami ter jih opredelila kot nekaj, kar je lastno slehernemu posamezniku in kar ga nenehno spremlja, čeprav jih ta dostikrat ne opazi ali se jih ne zaveda. Sence, ki jih kot prepoznavni motiv srečujemo v njenih delih že več let, je prenesla v fotografski medij kot metaforo za emocije in jih interpretirala kot vodilni motiv. Tudi tokrat je njena lastna figura izhodišče za gradnjo kompozicij. Pred nami vstaja svet senc, ki jih umetnica zrcali, plasti, se poigrava z zornimi koti, kadriranjem, uporabo negativov in učinki kontrastov ter jih na ta način približuje abstraktnim delom. Ustvarja kalejdoskopski pogled, v katerem se sence razčlenjujejo in spajajo ter na posameznih delih tvorijo geometrizirane vzorce. Kot bi ujela dušo na njeni poti skozi notranji labirint, v katerem se srečuje sama s seboj, sooča s čustvi in napetostmi, kar še zlasti pride do izraza na zrcalno obrnjenih posnetkih, na katerih se zdi, da je v dialogu sama s seboj. Pot po notranjih labirintih ni enostavna, saj se mestoma zdi, da se duša izgublja, zaletava, obupuje, vtis česar podkrepijo tudi distorzije figure kot tudi njena izoliranost oz. osamljenost, saj je vselej zajeta sama. Omenjeno stanje duše dodobra ponazori pleksi objekt *Senca sence*, ki kot da jo ujame v trenutku tihega premišljevanja oz. čuječnosti na njenem razpotju (brezpotju?).

Sivi odtenki, ki vladajo svetu senc, se ravno tako ujemajo z nedorečenostjo, siva barva se v svoji poziciji med belo in črno kot najbolj asketska barva izmika jasni determiniranosti, deluje kot ne-barva, umanjkanje barve. Kontrast na formalni ravni vnaša fotografska serija, nastala v sklopu projekta *Sence*

Eva Petrič, Interested enthralled, 2019, črnobela analogna fotografija,
tiskano na pleksi steklu

Zdenka Žido, Brez naslova, 2013, akril na platno

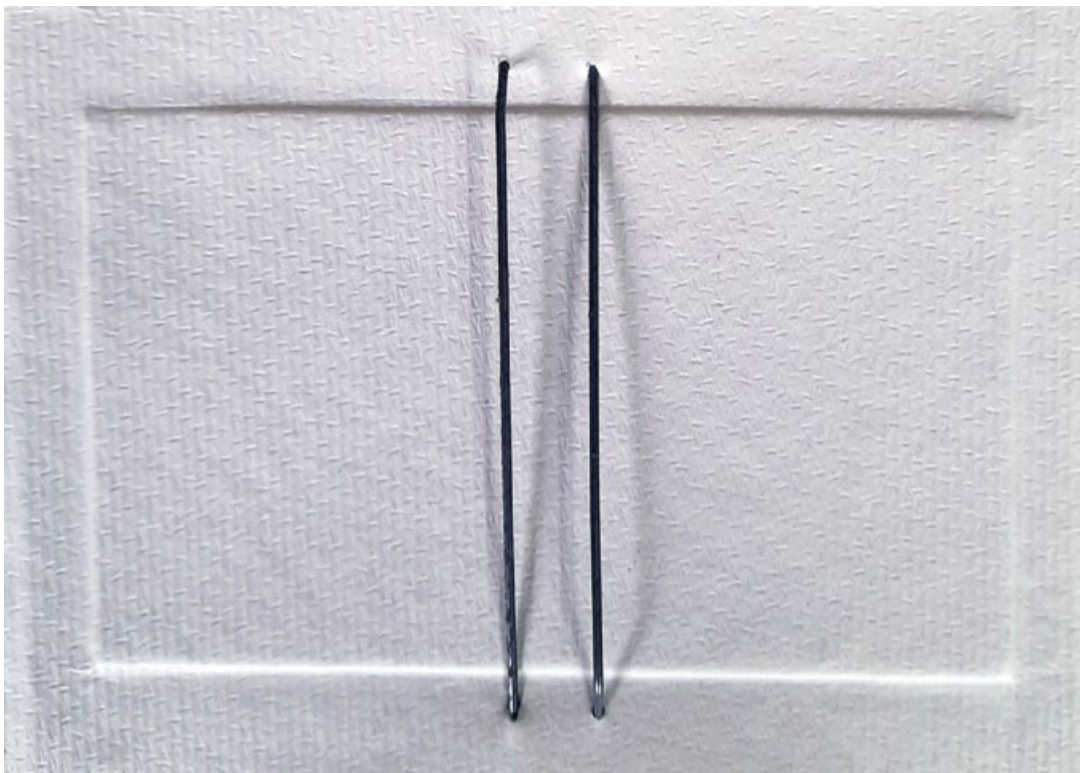
in lutke – jezik čustvenega odzivanja (Shadows and Puppets – Language of E@motion REacting) leta 2010, ki tudi obravnava vprašanje čustvenih odzivov. Nastala je v kombinaciji barvne digitalne fotografije na aludubond in črno bele analogne fotografije senc na pleksi steklu. Sence so, kot pravi avtorica, sinonim evolucije, ker pa se prekrivajo z barvnimi posnetki, ta dela predstavljajo odstopanje od evolucije oz. potencialno smer, v katero bo krenil njen razvoj.

Zdenka Žido, katere opus lahko uvrstimo v polje nepredmetnega slikarstva, je za tokratno razstavo izbrala dela, s katerimi izrisuje linijo v času, saj razstavlja dela z začetkov svojega opusa, tj. od zaključka ljubljanske likovne akademije, do danes. Izbor zajema skice, slike in tudi skulpturo. Slednje lahko umestimo v polje minimalizma, saj se avtorica skozi proces abstrahiranja in redukcije osredotoči na minimalna likovna sredstva, s katerimi doseže optimalni rezultat. Za končni učinek pa ne ostane le pri treh dimenzijah, lastnih klasični likovni govorici, temveč vključi še četrto, čas, tj. gibanje gledalca, saj se mora ta premikati, da doživi delo v njegovi celovitosti. Skulpturo sestavljata palici, zalomljeni pod pravim kotom, da tvorita L profil. V razstavnih ambientih sta postavljeni tako, da se med premikanjem gledalca in njegovega pogleda povežeta v enotno linijo, s čimer se v prostoru navidezno vzpostavi črta, prostorska črta, obenem pa tvorita navidezno ploskev v prostoru. Črta se tako iz pasivnega likovnega elementa prelevi v aktivnega. Slikarka omenjeni likovni problem zajame tudi na skicah, na katerih se ukvarja z vprašanjem dvodimenzionalne ploskve, ki z zamikom oz. zalomom ravnine prehaja v tridimenzionalno razsežnost.

Vprašanje zalamljanja ploskev ima svoje korenine v sliki Casparja Davida Friedricha *Razbito Upanje (Die gescheiterte Hoffnung, 1823–1824)*, ki je pritegnila umetniško pozornost z zalomljenimi skladovnicami ledenih plošč arktičnega morja, na katerih se je razbila ladja, poimenovana Upanje. Friedrich je ledene sklade upodobil docela realistično in ustvaril vtis, da segajo v gledalčev prostor. Ostri robovi ledenih plošč, ki tvorijo trikotne oblike, so bili umetnici povod tudi za trikotne oblike, s katerimi poseljuje svoja platna v večslojnih lazurnih nanosih in različnih zasukih. Tako nastala kristalinična forma se v dinamičnih kompozicijah lušči iz primeža zelenega ozadja v prosojno belo svetlobo kot v nekakšno opno. Pri tem naj opozorimo, da slikarko navdihuje svetloba, kakršno je uzrla na več Rembrandtovih slikah, kjer je kot svetlobni vir prepoznala figure same. Svetloba je na delih Židove zajeta nadvse subtilno, je utelešenje nesnovnosti. Njeni prosojni mehkobi in krhki nežnosti kontrastirajo in se obenem z njo povezujejo robovi ploskev, porojenih iz stoterih linij, kar kompozicijam pridaja geometrični prizvok, ki pa ne preglasi celote. Trikotne ploskve se v krhkih konstrukcijah zgoščajo in redčijo ter tvorijo svetlobne premene, ki kot prisposoba nečesa neoprijemljivega in skrivnostno vabljivega pritegnejo gledalčev pogled. V slikovnih kompozicijah je načrtan horizont, ki v nasprotju s koprenastimi plastmi deluje kot detajl, na katerega se gledalčev pogled lahko opre. A vtis trdnosti je le navidezen, saj je horizont podan v liniji padajoče diagonale, ki v celoto vnaša nestabilnost. Zdi se, da slikarka odpira prostor, ki se vzpostavi sam kot rezultat plastenja mnogoterih lazurnih nanosov, in ne kot zavestno oblikovanje prostora. Tako nastali prostor se bere kot metafora miselnega obzorja, onkraj katerega se odpira slutnja nečesa, kar presega omejen spekter gledalčevih čutnih zaznav.

Za Evo Petrič je linija metafora evolucije, ki zaobjame čas kot njen imanenten element, skozi katerega se v odstopanjih od načrtane smeri kaže možnost nadaljnega razvoja, za Zdenko Žido pa je linija metafora časa, ki odslikava razvoj skozi njen opus, v katerem z variiranjem istovrstne motivike vseskozi ostaja zvesta čisti likovni problematiki.

mag. Andreja Rakovec, kustosinja

Zdenka Žido, Skica, 2021, žica, papir

Eva Petrič, Irritated exasperated, 2008, digitalni tisk na alu-plošči

Eva Petrič, Harmed HURT, 2008, digitalni tisk na alu-plošči

Eva Petrič, Jubilant, Happy, 2008, digitalni tisk na alu-plošči

Zdenka Žido (1959, Nemški Rovt) je leta 1987 diplomirala na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani pri profesorju Andreju Jemcu. Na akademiji je nato končala tudi specialko za slikarstvo. Leta 1986 je prejela študentsko Prešernovo nagrado. Razstavlja doma in v tujini. Živi in dela v Ljubljani ter Bohinjski Bistrici.

Razstava je del projekta Misel, vrojena v času, liniji in teksturi.

Na naslovni strani:

Zdenka Žido, Brez naslova, 2013, akril na platno (zgoraj)

Eva Petrič, Irritated, 2019, črnobela analogna fotografija, tiskano na pleksi steklu (spodaj)

Oblikovanje in grafični prelom: MAcomp, d. o. o.

Tisk: Collegium Graphicum, d. o. o.

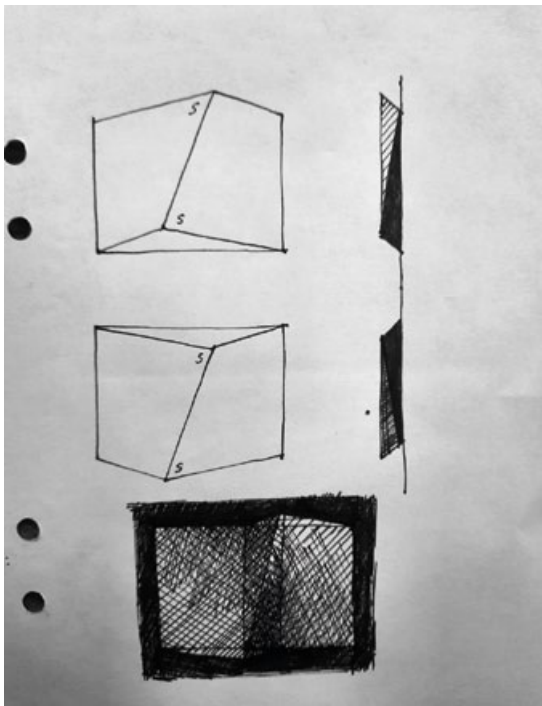
Naklada: 100 kom / Leto izdaje: 2021

Eva Petrič, rojena leta 1983 v Sloveniji, ustvarja v Ljubljani, na Dunaju in v New Yorku v fotografiji, videu, instalacijah, zvoku, performansu in literaturi. Leta 2005 je diplomirala iz psihologije in vizualne umetnosti na Univerzi Webster, leta 2010 pa magistrirala iz novih medijev (Transart Institute Berlin/Donavska univerza Kreds). Sodelovala je na 70 samostojnih in 115 skupinskih razstavah v Evropi, ZDA, Južni Ameriki, Aziji in Afriki. Predstavlja jo galerija Mourlot v New Yorku. Je dobitnica več nagrad in priznanj. Nagrade in priznanja (izbor): Best Performance Art Award, United Solo Festival New York 2017; Grand Prix 6. Mednarodnega festivala likovnih umetnosti v Kranju 2017 in priznanje leto dni prej; Red Carpet Tribute Award 2017, Dunaj; srebrna medalja za fotografijo SNBA Paris 2016; umetnica EGU 2015, Dunaj; KH Pfann Ohmann Preis Dunaj 2011, 2010 nagrada Fondacije Vordemberge-Gildewart.

Kontakt: evapetric@hotmail.com

<https://www.eva-petric-evacuate.com/>

[instagram.com/eva_petric_angel_hound/](https://www.instagram.com/eva_petric_angel_hound/)

Zdenka Žido, Skica, 1990–2000, svinčnik, tuš na papir